

Rapport

Rapport over een klacht over de Raad voor de Kinderbescherming, regio Zuid-Holland en Zeeland.

Datum: 28 november 2012

Rapportnummer: 2012/191

Klacht

Verzoekers klagen erover dat de Raad voor de Kinderbescherming Zuid-Holland en Zeeland op 28 september 2010 een onzorgvuldige zorgmelding heeft gedaan aan de Centrale autoriteit.

Verder klagen verzoekers erover dat de Raad hen vervolgens niet als gelijkwaardige gesprekspartners heeft gezien door hen voorafgaand aan zijn uitnodiging tot gesprekken in december 2010 en januari 2011 geen inzage te geven in de zorgmelding en het dossier dat ten aanzien van hun kleinkinderen is opgesteld.

Bevindingen

Algemeen

1. Dochter X van verzoekers woonde vanaf 2002 samen met de heer Y, een Amerikaan. Samen met de heer Y kreeg zij drie kinderen, geboren in 2000, 2001 en 2003. Y erkende de kinderen in 2007. Hij had geen gezag over hen. In datzelfde jaar liep de relatie stuk en ging de heer Y weer in Amerika wonen. Vanaf die tijd kwam de heer Y twee keer per jaar een maand naar Nederland om bij zijn kinderen te zijn. Hij woonde dan tezamen met zijn kinderen enkele weken in hun woning. X woonde dan tijdelijk elders. Na enige tijd kreeg X een nieuwe vriend met wie zij in april 2009 wilde gaan samenwonen.

Verzoekers verleenden X altijd veel steun bij de opvoeding van de kinderen. X was gediagnostiseerd als iemand met een borderline persoonlijkheidsstoornis. Verzoekers waren echter van mening dat hun dochter leed aan een traumatische stressstoornis, vanwege een traumatische ervaring in het verleden.

2. In januari 2009 kwam de heer Y weer naar Nederland om tijd met zijn kinderen door te brengen. Hij verbleef zoals gewoonlijk in het huis van X en de kinderen. X bracht deze tijd voor de eerste keer door bij haar nieuwe vriend. Tijdens dit bezoek deed Y op 10 februari 2009 zowel op school als bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland melding van mishandeling van hun kinderen door X. Ook de dochter van X deed in die week een melding op school dat zij werd geslagen door haar moeder. De school wilde over deze melding met X praten. Zij maakten hiertoe een afspraak voor 17 februari 2009.

3. Op 14 februari 2009 nam Y, zonder medeweten van X, de kinderen mee naar Amerika. In de nacht van 15 op 16 februari 2009 liet Y dit vanuit Amerika aan X weten. X deed in de morgen van 16 februari 2009 aangifte bij de politie in Nederland wegens ontvoering van haar kinderen.

De volgende dag, op 17 februari 2009, vond het eerder geplande gesprek met X plaats op school. Naar aanleiding van de meldingen van de heer Y over kindermishandeling, besloot het AMK in overleg met school en moeder om bij dit gesprek aanwezig te zijn. Bij dit gesprek waren ook verzoekers en twee leerkrachten aanwezig.

Tijdens dit gesprek kwam door de vraagstelling van het AMK onder andere de geestelijke toestand van dochter X en de roerige perioden uit haar verleden aan de orde, waardoor ook de leerkrachten hiervan kennis kregen. In de avond van 17 februari 2009 deed X een poging tot suïcide. Zij raakte hierdoor in coma en overleed op 30 maart 2009.

Na het vertrek van de kinderen en het in coma raken van X staakte het AMK het onderzoek naar de door Y gestelde kindermishandeling door X. Het dossier werd op 3 maart 2009 gesloten.

4. Op verzoek van verzoekers vond in april 2009 een gesprek plaats tussen hen en medewerkers van het AMK. In dit gesprek uitten verzoekers hun zorgen over de kinderen in Amerika. Op grond van deze informatie oordeelde het AMK dat het voor de kinderen van belang was dat er, gezien de ernstige traumatische ervaringen, naar contactherstel met de familie in Nederland zou worden gestreefd. Voorts diende onderzoek te worden gedaan naar het welbevinden van de kinderen en de vraag of er voldoende aandacht was voor de gevolgen van het plotselinge vertrek uit Nederland. Gezien het feit dat de kinderen in het buitenland verbleven, was daarbij begeleiding door de Raad voor de Kinderbescherming nodig. Daarom meldde het AMK de situatie op 26 juni 2009 bij de Raad voor de Kinderbescherming, regio Zuid-Holland en Zeeland. Bij deze melding voegde het AMK een van verzoekers ontvangen testament van hun dochter.

In zijn antwoord van 13 juli 2009 op deze melding constateerde de Raad dat hem uit de stukken was gebleken dat de dochter van verzoekers bij testament had vastgelegd dat zij bij overlijden, de vader van de kinderen belast wilde zien met het gezag over de kinderen. Verder stond in het testament vermeld dat de kinderen dan in het gezin van vader dienden te worden opgenomen. De Raad zag geen mogelijkheden tot onderzoek, omdat de kinderen inmiddels in Amerika verbleven. Wel adviseerde de Raad het AMK om de International Social Service (ISS) te vragen om in Amerika onderzoek te doen naar de opvoedsituatie van de kinderen en de mogelijkheden tot contactherstel met de familie. Indien uit informatie van de ISS zorgen naar voren zouden komen die verder ingrijpen van de Raad noodzakelijk maakten, kon het AMK dit weer bij de Raad melden.

Het AMK deed vervolgens zo'n verzoek bij de ISS. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat Y in Amerika hulpverlening voor de kinderen had ingezet. Deze hulpverleners hadden geen zorgen over de opvoedsituatie van de kinderen.

5. Intussen hadden verzoekers een kort geding aangespannen, omdat zij een omgangsregeling met hun kleinkinderen vorderden en daarnaast wilden dat de voorlopige

voogdij over de kinderen aan hun andere dochter dan wel aan hen werd toegekend.

Bij vonnis van 17 december 2009 constateerde de kort gedingrechter dat vanaf het moment van het overlijden van X een gezagsvacuüm ten aanzien van de kinderen was ontstaan. Inmiddels was gebleken dat X bij testament had laten vastleggen dat bij haar overlijden de vader van de kinderen tot voogd zou worden benoemd. Ter zitting was gebleken dat vader zich inmiddels bereid had verklaard om de aan hem opgedragen voogdij te aanvaarden, waardoor het gezag van de vader een onmiddellijke aanvang nam en de benoeming van een voorlopig voogd niet meer noodzakelijk was. Voorts legde de rechter een omgangsregeling vast tussen verzoekers en hun kleinkinderen, omdat er tussen hen sprake was van family life. Y hield zich echter niet aan die omgangsregeling, waardoor verzoekers hun kleinkinderen niet meer zagen.

6. In april 2010 klaagden verzoekers bij de klachtencommissie van Bureau Jeugdzorg over de wijze waarop het AMK had gehandeld nadat de heer Y op 10 februari 2009 een melding had gedaan dat hun dochter X hun kinderen zou mishandelen. In haar oordeel over de klacht adviseerde de klachtencommissie het AMK om wederom een zorgmelding bij de Raad voor de Kinderbescherming te doen, met daarin het verzoek om zelf onderzoek te doen dan wel de zorgen door te geleiden naar de Amerikaanse autoriteiten. Het AMK deed hierop op 14 juli 2010 opnieuw een zorgmelding bij de Raad.

Het handelen van de Raad

7. Naar aanleiding van deze nieuwe melding opende de Raad op 20 juli 2010 een beschermingsonderzoek naar de kinderen met de bedoeling om via de Centrale autoriteit een zorgmelding te doen aan de autoriteiten in Amerika. Verzoekers werden hierbij niet als belanghebbenden gezien in dit onderzoek, maar werden door de Raad wel benaderd als informanten.

8. In antwoord op het verzoek van verzoekers om inzage te geven in het dossier ten aanzien van hun kleinkinderen, liet de Raad hen bij brief van 6 augustus 2010 weten dat verzoekers derden waren in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens en het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming. Daarom hadden zij alleen recht op inzage in hun eigen persoonsgegevens. Een derde had volgens de Raad geen recht op informatie over persoonsgegevens van een ander, tenzij hiervoor een rechtvaardigingsgrond was. Deze achtte de Raad niet aanwezig. Het verzoek om inzage in het dossier van de kleinkinderen werd daarom afgewezen.

9. Op 13 augustus 2010 voerde de Raad een gesprek met verzoekers over hun zorgen ten aanzien van hun kleinkinderen en hun wens tot een zorgmelding. Van dit gesprek werd door de Raad een verslag opgemaakt en aan verzoekers toegestuurd. Omdat verzoekers het verslag niet geheel juist en niet compleet genoeg vonden, hebben zij zelf een aanvullend verslag gemaakt en aan de Raad toegestuurd.

10. Verzoekers vroegen op 19 september 2010 aan de Raad om als belanghebbenden te worden aangemerkt in plaats van derden/informanten, omdat zij als mede-opvoeders van de kinderen konden worden gezien door altijd actief betrokken te zijn geweest bij de zorg van de kinderen en feitelijk de zorg over de kinderen te hebben gedeeld. De Raad deelde mee dat niet aan dat verzoek kon worden voldaan, omdat onder belanghebbende moest worden verstaan: degene op wiens rechten of verplichtingen de zaak rechtstreeks betrekking heeft. Dit impliceerde volgens de Raad dat niet eenieder die van mening is een belang bij de zaak te hebben of een emotionele betrokkenheid bij de zaak heeft, of die een indirect belang heeft bij de zaak, als belanghebbende kon worden aangemerkt.

11. Op 21 september 2010 liet de Raad aan verzoekers weten een zorgmelding bij de Centrale autoriteit te hebben gedaan, ervan uitgaande dat de Centrale autoriteit de melding zou doorgeleiden naar de bevoegde autoriteiten in Amerika. Bij deze zorgmelding had de Raad de bij de melding door het AMK verkregen stukken, het gespreksverslag van het gesprek met verzoekers van 13 augustus 2010 en de door verzoekers toegezonden stukken toegestuurd. De Raad liet in deze brief verder weten dat hij met het doen van deze melding het beschermingsonderzoek afsloot. Voor verdere informatie omtrent de afhandeling van de zorgmelding werden verzoekers verwezen naar de Centrale autoriteit.

12. Bij brief van 1 oktober 2010 deelde de Centrale autoriteit aan de Raad mee dat de Verenigde Staten helaas geen partij was bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag van 1996, noch bij de Europese verordening Brussel II bis. Zodoende kon de Centrale autoriteit de Raad niet garanderen dat de autoriteiten in Amerika actie zouden ondernemen naar aanleiding van de zorgmelding. Een en ander was in eerdere telefoongesprekken met de Raad besproken. Amerika is wel lid bij het Haags Kinderontvoeringsverdrag, zodat Amerika verzoeken tot teruggeleiding dan wel tot vaststelling van internationale omgang wel in behandeling neemt. Dat laatste was ten aanzien van de kinderen ook reeds gebeurd. Verder deelde de Centrale autoriteit de Raad mee dat zij niet zorgdroeg voor de vertaling van aanvullende stukken, maar enkel voor het aanvraagformulier. Gelet op het bovenstaande ontving de Centrale autoriteit graag Engelse vertalingen van de stukken die de Raad graag wenste door te laten zenden naar de autoriteiten van Amerika. Voorts gaf de Centrale autoriteit aan dat in het verzoek van de Raad tevens het aanvraagformulier en de geboorteakten van de kinderen ontbraken. De Centrale autoriteit verzocht de Raad om deze nader toe te sturen. De Centrale autoriteit adviseerde de Raad tevens om in een begeleidend schrijven een korte toelichting te geven op de zorgmelding en de problematiek die thans bij de minderjarigen speelde. De Raad diende ook aan te geven wat hij precies van de autoriteiten in Amerika verwachtte naar aanleiding van de zorgmelding, aldus de brief.

13. Op 16 november 2010 dienden verzoekers een klacht in bij de Raad voor de Kinderbescherming. In deze klacht beklagden verzoekers zich allereerst over de weigering van de Raad om hen het dossier, met daarin onder meer de aan de Centrale autoriteit toegestuurde versie van de zorgmelding ten aanzien van hun kleinkinderen te

laten inzien. Verder beklagden zij zich over de wijze waarop zij telefonisch door een medewerker van de Raad waren bejegend, waarbij zij onder meer aangaven dat zij door de Raad niet als gesprekspartner met hetzelfde belang werden geaccepteerd, namelijk het welzijn van de kinderen. Voorts waren verzoekers van mening dat de Raad direct had moeten ingrijpen toen bleek dat door de comateuze toestand van hun dochter en haar daarop volgend overlijden, een gezagsvacuüm ten aanzien van hun kleinkinderen was ontstaan. En tenslotte beklagden verzoekers zich over de onzorgvuldige wijze waarop de Raad uiteindelijk een zorgmelding bij de Centrale autoriteit had ingediend.

Naar aanleiding van deze klacht werden zij door de Raad uitgenodigd voor een gesprek. Verzoekers gingen niet op deze uitnodiging in. Vervolgens ging de Raad over tot een formele klachtbehandeling en werden verzoekers uitgenodigd om te worden gehoord. Ook hier zijn verzoekers niet op ingegaan.

14. Op 16 februari 2011 gaf de regiodirecteur van de Raad een oordeel over de klacht van verzoekers. In dit oordeel was onder meer opgenomen dat de Raad het verzoek om inzage in het dossier op 6 augustus 2010 had afgewezen. Dit besluit van de Raad was een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Indien een betrokkene het niet eens is met een besluit van de Raad in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, dan staat de weg van bezwaar open. In het besluit van de Raad van 6 augustus 2010 was de mogelijkheid van bezwaar echter niet vermeld, omdat verzoekers als derden in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens geen bezwaarmogelijkheid hadden. Door het indienen van een klacht over het besluit van de Raad op het inzageverzoek, stelden verzoekers het besluit van de Raad op het inzageverzoek via een omweg ter discussie. Gelet op het feit dat de klacht betrekking heeft op een besluit van de Raad waartegen in beginsel bezwaar openstaat én het feit dat verzoekers in casu als derden geen bezwaarmogelijkheden hadden, achtte de regiodirecteur verzoekers niet-ontvankelijk in deze klacht.

Verzoekers klachten over de bejegening, het niet-geaccepteerd worden als gesprekspartner in 2009 en het niet-ingrijpen door de Raad bij het gezagsvacuüm werden vervolgens niet-ontvankelijk geacht vanwege overschrijding van de jaartermijn, omdat dit zich zou hebben afgespeeld in juli 2009, langer dan een jaar voor indiening van de klacht.

In hun klacht over de onzorgvuldigheid van de melding aan de Centrale autoriteit werden verzoekers eveneens niet-ontvankelijk geacht. Ter toelichting hierop liet de regiodirecteur weten dat verzoekers door de Raad in het beschermingsonderzoek waren aangemerkt als informant. De Raad had verzoekers in dat kader laten weten dat het beschermingsonderzoek was afgesloten met een zorgmelding aan de Amerikaanse autoriteiten, via de Nederlandse Centrale autoriteit. De Raad had verzoekers daarbij zelfs geïnformeerd over de bijlagen die met de zorgmelding waren meegezonden (de bijlagen zouden grotendeels van verzoekers afkomstig zijn en dus bij hen bekend). Als niet-belanghebbende hadden verzoekers echter niet het raadsrapport, in casu de zorgmelding, ontvangen, omdat zij slechts informanten waren en geen belanghebbenden.

Voor de goede orde merkte de regiodirecteur nog wel op dat indien de Centrale autoriteit van mening zou zijn dat de zorgmelding niet voldoende was en eventueel aanvulling vereiste, dit door de Centrale autoriteit aan de Raad zou worden vermeld. Verdere afstemming over de zorgmelding zou plaatsvinden tussen de Centrale autoriteit en de Raad.

Al met al kwam de regiodirecteur tot de conclusie dat de Raad adequaat had gehandeld. Dit deed echter niets af aan het feit dat zij begrip had voor de moeilijke situatie waarin verzoekers verkeerden. Het speet haar dat de resultaten van de bemoeienis van de Nederlandse autoriteiten vooralsnog niet tegemoet waren gekomen aan hun wensen en verwachtingen. Inden verzoekers dit wensten, was zij bereid haar beslissingen mondeling toe te lichten.

15. Vervolgens deelde een medewerker van de Raad verzoekers bij brief van 30 mei 2011 mee dat hij er op 14 maart 2011 tot zijn ontzetting was achter gekomen dat op het verzoek van de Centrale autoriteit van 1 oktober 2010 niet door de Raad was gereageerd. De medewerker bood zijn excuses aan voor deze vertraging en deelde mee direct actie te hebben ondernomen tot vervolmaking van de zorgmelding van de Centrale autoriteit. De vertalingen en aanvullende stukken waren op 20 mei 2011 aan de Centrale autoriteit gestuurd.

Visie verzoekers

1. Verzoekers maken zich grote zorgen over de opvoedsituatie van hun kleinkinderen, sinds zij door hun vader waren ontvoerd naar Amerika. Gezien het oordeel van de klachtencommissie van Bureau Jeugdzorg wilden zij dat de Raad een zorgmelding deed in Amerika, maar vervolgens accepteerde de Raad hen niet als belanghebbenden en kregen zij geen inzage in de dossiers ten aanzien van de kleinkinderen. Volgens verzoekers was het verslag van de Raad van het gesprek van 13 augustus 2010 incompleet en bevatte het foutieve informatie. Om die reden wilden zij inzage in de zorgmelding om samen met de Raad tot een foutloze tekst te komen. De Raad wilde echter niet over de zorgmelding praten. Verzoekers voelden zich daardoor geen gelijkwaardige gesprekspartner van de Raad en wilden daarom niet met de Raad om de tafel om hun klachten te bespreken. Ook aan de tweede uitnodiging bij de formele klachtbehandeling hadden verzoekers geen gehoor gegeven. Zij ontvingen namelijk een brief om te verschijnen om gehoord te worden. Verzoekers interpreteerden dit als een nieuw signaal dat de Raad niet met hen van gedachten wilde wisselen.

Verzoekers kunnen geen genoegen nemen met een weigering tot inzage in het dossier, slechts op basis van een reglementsartikel. Verzoekers zijn van mening dat de Raad hun wel inzage had moeten geven in het dossier omtrent hun kleinkinderen, omdat zij namelijk

als belanghebbenden konden worden aangemerkt. Zij hadden op grond van family life een omgangsrecht gekregen en waren op grond van het Burgerlijk Wetboek de wettelijk vertegenwoordigers van hun overleden dochter, aldus verzoekers.

2. Voorts hadden verzoekers inmiddels van de Centrale autoriteit vernomen dat de door de Raad gedane zorgmelding onzorgvuldig was. De Centrale autoriteit zou uit de begeleidende brief niet hebben kunnen opmaken wat de Raad nu eigenlijk wilde. De bijlagen zouden uit een ongestructureerde hoeveelheid documenten hebben bestaan waar de Centrale autoriteit niet uit kwam. Verzoekers stelden hierdoor vast dat de Raad ofwel incapabel was om een dergelijke casus af te ronden ofwel onzorgvuldig te werk was gegaan. Dit was volgens hen verwijtbaar. Verzoekers wilden inzage in de zorgmelding van de Raad aan de Centrale autoriteit om eventuele fouten te herstellen, maar ook dit werd hen door de Raad geweigerd.

3. Verder vonden zij de bejegening door de Raad onbegrijpelijk. De drie raadsmedewerkers met wie zij in 2009 - de periode waarin nog iets voor de kinderen kon worden gedaan - telefonisch contact hadden gehad, waren stuitend arrogant en wensten niet met verzoekers samen te werken, terwijl zij toch een gezamenlijk belang hadden, namelijk het welzijn van de kinderen. De Raad stelde dat hij verzoekers als informanten zag, maar in werkelijkheid werden zij aan de telefoon gewoon afgepoeierd, aldus verzoekers.

4. En ten slotte snapten verzoekers niet waarom de Raad in juni 2009 niet direct actie had ondernomen toen bleek dat er door het overlijden van hun dochter een gezagsvacuüm ten aanzien van de kinderen was ontstaan. Volgens verzoekers had dit grote gevolgen voor een eventuele teruggeleidingsprocedure, omdat hiervoor nodig was dat iemand in Nederland het gezag over de kinderen kreeg. De Raad was echter niet bereid om hier met de advocaat van verzoekers over te communiceren, waardoor tot aan de rechterlijke uitspraak van 17 december 2009 niemand het gezag over de kinderen had.

5. Tijdens dit onderzoek vond ten aanzien van de bejegeningklachten van verzoekers onder leiding van medewerkers van de Nationale ombudsman een bemiddelingsgesprek plaats tussen verzoekers en medewerkers van de Raad, met als doel om een handreiking te bieden om weer met elkaar in gesprek te raken.

Vervolgens is het onderzoek naar de in de, hiervoor onder Klacht geformuleerde, klachtonderdelen voortgezet en is de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie ten aanzien van deze onderdelen om zijn standpunt gevraagd.

Visie staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

1. Volgens de staatssecretaris had de Raad de zorgmelding aan de Centrale autoriteit in eerste instantie voortvarend opgepakt. De Raad wist echter niet dat de Centrale autoriteit een bepaald formulier hanteerde voor het doen van een melding, noch wist de Raad dat alles vertaald moest worden. Volgens de Raad was dat vroeger ook niet het geval. Vervolgens voldeed de Raad pas op 20 mei 2011 aan het verzoek van de Centrale autoriteit van 1 oktober 2010. Dit was volgens de staatssecretaris vanzelfsprekend een te lange periode en daardoor onzorgvuldig, waardoor hij de klacht in die zin gegrond achtte.

In aanvulling op het bovenstaande, deelde de staatssecretaris mee dat de Centrale autoriteit, hoewel zij bij zorgmeldingen geen procespartij is en het derhalve haar staande beleid is om in dergelijke zaken niet te rappelleren, inmiddels had besloten om in deze situaties bij zorgmeldingen toch tot rappelleren over te gaan om vertragingen, en daarmee onzekerheid bij betrokkenen te voorkomen.

2. Ten aanzien van de klacht over het weigeren van inzage van het dossier ten aanzien van de kleinkinderen deelde de staatssecretaris mee dat de Raad herhaaldelijk had getracht om in gesprek te komen met verzoekers. De Raad had aangegeven zijn standpunt dat het verzoek om inzage op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens moest worden afgewezen, graag in een persoonlijk gesprek met verzoekers te hebben willen toelichten en verhelderen, mede omdat zij begrip had voor de situatie van verzoekers. Het niet erkennen van verzoekers als gelijkwaardige gesprekspartners, althans het niet aanmerken van verzoekers als belanghebbenden in het raadsonderzoek, hing samen met de positie van verzoekers als grootouders. In beginsel zijn grootouders nooit belanghebbenden in een beschermingsonderzoek, ondanks hun vaak emotionele betrokkenheid. Grootouders kunnen wel als informanten worden aangemerkt, als ze relevante informatie hebben over de ontwikkeling van de kinderen en/of over hun opvoedingssituatie. De Raad had volgens de staatssecretaris op juiste wijze beargumenteerd en gemotiveerd waarom verzoekers als informanten in het beschermingsonderzoek waren aangemerkt en niet, zoals zij wensten, als belanghebbenden. Daarbij had de Raad oog gehad voor de morele aspecten in deze zaak en had zij bij haar overweging waar mogelijk de belangen van verzoekers in de besluitvorming meegenomen.

Verzoekers stelden echter als voorwaarde om voorafgaand aan een gesprek met de Raad inzage in het dossier te krijgen. Dit verzoek was, zoals aangegeven door de Raad, gemotiveerd afgewezen. Verzoekers waren vervolgens niet bereid om nog met de Raad in gesprek te gaan. Daardoor was het niet gelukt om met hen tot een oplossing te komen.

Ook het door de Nationale ombudsman geëntameerde bemiddelingsgesprek waaraan de Raad bereid was mee te werken vanuit de gedachte tot een oplossing te komen, had helaas niet tot een positief resultaat geleid. Al met al was het de staatssecretaris niet gebleken dat de Raad onzorgvuldig had gehandeld, maar was blijk gegeven van een professionele en adequate handelwijze. De staatssecretaris achtte de klacht daarom niet gegrond.

3. Ten slotte gaf de staatssecretaris ten aanzien van de stand van zaken van de zorgmelding nog de volgende informatie.

De Centrale autoriteit had de zorgmelding doorgeleid aan de Amerikaanse Centrale autoriteit, maar deze had echter recent laten weten met de melding niets te kunnen of mogen doen, omdat Amerika geen partij was bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag. Wel had de Amerikaanse Centrale autoriteit de contactgegevens van de meest bevoegde kinderbeschermingsorganisatie gegeven, die de Raad mogelijk verder kon helpen. Dit gaat vermoedelijk om een instantie vergelijkbaar met het Nederlandse AMK. De Centrale autoriteit gaf die gegevens vervolgens door aan de Raad zodat deze indien gewenst op eigen gelegenheid contact kon opnemen met de kinderbescherming in Amerika.

Het voorgaande betekende volgens de staatssecretaris dat noch de Nederlandse noch de Amerikaanse Centrale autoriteit nog iets kon betekenen in deze kwestie, zodat de Centrale autoriteit de zaak afsloot.

4. Vervolgens wees de Nationale ombudsman het ministerie van Veiligheid en Justitie op hetgeen door de Raad was gesteld in zijn oordeel van 16 februari 2011, namelijk dat de Raad het verzoek om inzage van verzoekers had afgewezen. Dit besluit van de Raad was een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Indien een betrokkene het niet eens is met een besluit van de Raad in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, dan stond de weg van bezwaar open.

In het besluit van de Raad van 6 augustus 2010 werd de mogelijkheid van bezwaar echter niet aan verzoekers vermeld, omdat verzoekers als derden in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens geen bezwaarmogelijkheid hadden.

De Nationale ombudsman verzocht het ministerie om duidelijkheid te verschaffen over deze standpunten. Hadden verzoekers nu wel of niet in bezwaar kunnen gaan?

5. Het ministerie liet hierop weten dat het naar aanleiding van de vraag van de Nationale ombudsman had geconstateerd dat de Raad in het afwijzende besluit van de Raad van 6 augustus 2010, waarin verzoekers inzage in de dossiers was geweigerd, had verzuimd om een bezwaarclausule op te nemen. Deze omissie zou worden hersteld en de Raad zou aan betrokkenen alsnog de mogelijkheid bieden om desgewenst bij de algemeen directeur van de Raad bezwaar in te dienen tegen het betreffende besluit. Op 25 april 2012 werden

verzoekers alsnog in de gelegenheid gesteld om bij de Raad hun bezwaar in te dienen. Verzoekers dienden vervolgens echter opnieuw hun klachten in bij de Raad, waarop de Raad liet weten dat de bezwaarprocedure niet voor het indienen van klachten was bedoeld. Hierop verzochten verzoekers om de directeur van de Raad te spreken. Voordat de Raad hierop wilde ingaan, besloot hij eerst het onderzoek van de Nationale ombudsman af te wachten.

Informatie van de politie

Op verzoek van de Nationale ombudsman overhandigde het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid op 6 september 2012 een politiejournaal waarin onder meer het volgende was opgenomen:

"31-08-09

A. (politieambtenaar; N.o.)

Contact gehad met M. (politieambtenaar; N.o.) Die had telefonisch contact gehad met de RvdK (Raad; N.o.) waar zij een geïrriteerde medewerkster aan de lijn kreeg en na een aantal zuchten het antwoord dat ook bij de RvdK niet duidelijk was bij wie het gezag over de kinderen nou lag. De RvdK heeft het AMK ingeschakeld en die doen onderzoek.....dus.....AMK gebeld... is een verzoek gegaan richting Social Services USA ivm verzorging kinderen in de US..."

Oordeel Nationale ombudsman

I. Ten aanzien van de onzorgvuldige zorgmelding

1. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. De burger mag van hen bijzondere deskundigheid verwachten, waarbij fouten en onzorgvuldigheden in de uitvoering van hun werk worden vermeden. Indien desondanks blijkt dat fouten zijn gemaakt, dienen deze zo snel mogelijk te worden hersteld. Dit geldt zeker indien er belangen van kinderen in het geding zijn.

2. Uit het onderzoek is gebleken dat de Raad voor de Kinderbescherming op 21 september 2010 een zorgmelding heeft gedaan bij de Centrale autoriteit. De Centrale autoriteit heeft de Raad hierop op 1 oktober 2010 laten weten dat de zorgmelding niet compleet was. Het aanvraagformulier en de geboorteakten ontbraken, de aanvullende stukken waren niet in

het Engels vertaald en er was geen nadere toelichting op de melding en de problematiek die bij de kinderen speelde. De Centrale autoriteit verzocht de Raad om de ontbrekende stukken toe te sturen en overige stukken te vertalen.

Echter pas op 20 mei 2011 heeft de Raad voldaan aan dit verzoek van de Centrale autoriteit.

3. De Nationale ombudsman is gezien het bovenstaande van oordeel dat de Raad een onzorgvuldige melding heeft gedaan bij de Centrale autoriteit. Van de Raad had de bijzondere deskundigheid mogen worden verwacht om een zodanige zorgmelding op juiste wijze, met vertalingen en de benodigde stukken, in te dienen. Dat de Raad niet wist hoe de Centrale autoriteit zo'n melding aangeleverd wilde hebben, omdat het vroeger anders ging, doet hieraan niet af. De Raad had vooraf contact met de Centrale autoriteit kunnen opnemen voor nadere informatie. Door dit niet te doen, is niet zorgvuldig gehandeld.

Voorts is de Nationale ombudsman met de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van oordeel dat de periode tussen 1 oktober 2010 en 20 mei 2011 voor het insturen van de nadere stukken veel te lang is geweest. Dit klemt temeer nu de regiodirecteur in haar oordeel over de klacht van verzoekers van 16 februari 2011 meedeelde dat de zorgmelding goed was verlopen en dat de Centrale autoriteit het wel aan de Raad zou laten weten als dit niet zo mocht zijn. In tegenstelling tot hetgeen de staatssecretaris heeft gesteld, is pas na de klachtbehandeling, in maart 2011, ontdekt dat niet was voldaan aan het verzoek van de Centrale autoriteit. Indien meer serieus met de melding was omgegaan of in ieder geval tijdens deze klachtbehandeling meer serieus naar de zorgmelding zou zijn gekeken, hadden de fouten ten aanzien van de melding veel sneller kunnen worden hersteld, omdat de Centrale autoriteit immers al op 1 oktober 2010 had laten weten dat de zorgmelding niet compleet was. Het belang van de kinderen is hier zeker niet mee gediend. De Raad heeft hiermee gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van de gang van zaken na weigering van de inzage

1. Verzoekers was geweigerd om het dossier over hun kleinkinderen in te zien, terwijl de inhoud van dit dossier bij de Raad wel bekend was. Door deze achterstand in informatie voelden zij zich als gesprekspartners niet gelijkwaardig aan de Raad, waardoor zij hebben geweigerd om de klachtgesprekken met de Raad te voeren.

2. In het licht van de klacht toetst de Nationale ombudsman als volgt.

Het beginsel van fair play houdt voor overheidsinstanties in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten en zorgt daarbij voor een eerlijke gang van zaken. Dit beginsel houdt onder meer in dat de overheid daarbij open kaart speelt en na afgifte van een besluit actief informatie geeft over de procedurele mogelijkheden die ten

aanzien van dit besluit voor de burger openstaan. Het bespreken van de mogelijkheden van bezwaar en beroep maakt daarvan een essentieel onderdeel uit.¹

3. Gelet op het bovenstaande vereiste en zeker gezien de tragische situatie waarin verzoekers verkeerden, had het dan ook op de weg van de Raad gelegen om direct na hun verzoek tot inzage met verzoekers te communiceren over de kern van hun probleem en hoe dat had kunnen worden behandeld. Verzoekers hadden in die fase hun belangen kunnen duidelijk maken en was er misschien wel een mogelijkheid geweest om verzoekers op andere wijze (een deel van) de door hen gewenste informatie te kunnen verstrekken of aan hen bekend te maken. Indien verzoekers en de Raad er dan toch niet waren uitgekomen, had de Raad hen kunnen wijzen op de mogelijkheden van bezwaar en beroep tegen de beslissing van de Raad. Hierdoor hadden verzoekers zich meer gezien en gehoord gevoeld en de mogelijkheid gekregen om hun procedurele kansen te benutten.

4. Het eerste verzoek van verzoekers om inzage van het dossier werd bij schriftelijke beslissing van 6 augustus 2010 door de Raad afgewezen, omdat verzoekers derden waren in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens en het kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad heeft verzoekers na hun verzoek om inzage echter niet benaderd en heeft bij zijn afwijzende beslissing verzuimd om verzoekers te wijzen op de mogelijkheid om hiertegen bezwaar te maken en beroep te gaan. Dat dit alles niet is gebeurd, acht de Nationale ombudsman in strijd met het vereiste van fair play.

De Nationale ombudsman merkt hierbij op dat hij het betreurt dat verzoekers naderhand niet zijn ingegaan op de door de Raad aangeboden gesprekken in december 2010 en januari 2011, maar voor hem staat inmiddels wel vast dat verzoekers ook in deze gesprekken niet op hun procedurele mogelijkheden zouden zijn geweest. Het werd de Raad immers pas tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman duidelijk dat verzoekers hadden dienen te worden gewezen op de bezwaarprocedure.

De onderzochte gedraging is eveneens niet behoorlijk.

Het voorgaande geeft de Nationale ombudsman aanleiding tot het doen van een aanbeveling.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Raad voor de Kinderbescherming, Zuid-Holland en Zeeland, is gegrond:

ten aanzien van de onzorgvuldige zorgmelding, wegens schending van het vereiste van professionaliteit, en;

ten aanzien van de gang van zaken na de weigering tot inzage, wegens schending van het beginsel van fair play.

Aanbeveling

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie wordt in overweging gegeven om de Raad voor de Kinderbescherming Zuid-Holland en Zeeland ertoe te bewegen om verzoekers binnen vier weken nogmaals uit te nodigen voor een gesprek, om het handelen van de Raad vanaf juli 2009 nader toe te lichten, voor zover dat mogelijk is binnen de juridische kaders van de Wet bescherming persoonsgegevens.

Omdat het de Nationale ombudsman tijdens het onderzoek duidelijk is geworden dat de relatie tussen verzoekers en de Raad is verstoord, geeft de Nationale ombudsman de staatssecretaris in overweging om het gesprek te laten begeleiden door een mediator.

Slotbeschouwing

Verzoekers maken zich ernstige zorgen over hun kleinkinderen, die in februari 2009 door hun vader naar Amerika zijn meegenomen. De enige wijze waarop zij deze zorgen nog konden uiten, was door via de Centrale autoriteit een zorgmelding te laten doen bij de Amerikaanse autoriteiten. Voor het doen van deze zorgmelding waren zij afhankelijk van de Raad voor de Kinderbescherming in Nederland. Vanaf juli 2009 hebben zij getracht om contact met de Raad te leggen. Volgens verzoekers zijn deze contacten teleurstellend verlopen. Hun klachten hierover zijn door de Raad uiteindelijk niet behandeld vanwege overschrijding van de jaartermijn. Het is de Nationale ombudsman hierbij opgevallen dat de door verzoekers gestelde terughoudende en geïrriteerde houding van de Raad, ook valt terug te lezen in een journaal van de politie van 31 augustus 2009.

Verzoekers blijven echter achter met vragen over het handelen van de Raad vanaf juli 2009 en de stappen die naar aanleiding van de zorgmelding van het AMK door de Raad zijn genomen ten behoeve van hun kinderen. Zo is er onder meer nog steeds onduidelijkheid over de vraag waarom de Raad in 2009 het gezagsvacuüm ten aanzien van de kinderen niet heeft onderkend, en waarom er geen actie ten aanzien van dit vacuüm is ondernomen. Een testament was voor vader immers niet voldoende om het gezag automatisch te verkrijgen.² Ook is het voor verzoekers niet duidelijk of hun verslag van het gesprek van 13 augustus 2010 uiteindelijk ook in Engelse vertaling naar de Centrale autoriteit is gestuurd, en snappen verzoekers niet waarom de houding van de Raad naar hen toe zo terughoudend is geweest. Ten slotte stellen verzoekers dat zij nog steeds niet weten of de Raad naar aanleiding van de gegevens van de Centrale autoriteit alsnog contact hebben opgenomen met de kindbescherming in Amerika (zie Visie staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, onder 3.)

Het voorgaande zouden de staatssecretaris en de Raad zich ter harte kunnen nemen bij de opvolging van de aanbeveling.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 25 februari 2011 ontving de Nationale ombudsman van verzoekers een klacht over een gedraging van de Raad voor de Kinderbescherming, regio Zuid-Holland en Zeeland. Deze gedraging wordt aangemerkt als een gedraging van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

Al eerder, op 13 december 2010, ontving de Nationale ombudsman van verzoekers een klacht over het AMK van Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland. Vanwege de samenhang tussen deze klachten opende de Nationale ombudsman op 7 april 2011 een onderzoek naar zowel de klachten over de Raad als over het AMK. Ten aanzien van de klacht over het AMK deed de Nationale ombudsman schriftelijk onderzoek en gaf op 21 februari 2012 hierover zijn oordeel.³

Ten aanzien van de klacht over de bejegening van de Raad namen verzoekers en medewerkers van de Raad allereerst deel aan een bemiddelingsgesprek, onder leiding van een bemiddelaar van het Bureau Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman ging vervolgens over tot schriftelijk onderzoek naar de hiervoor, onder het kopje Klacht, geformuleerde klachten.

In het kader van dat onderzoek werd de secretaris van Veiligheid en Justitie verzocht om op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Hierna kregen verzoekers de gelegenheid om hierop te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van verzoekers en de staatssecretaris gaven aanleiding het verslag te wijzigen en aan te vullen.

Informatieoverzicht

1. Klacht van verzoekers van 25 februari 2011 met bijlagen.
2. Een reactie van de Raad voor de Kinderbescherming van 12 mei 2011 met bijlagen.

3. Nadere stukken van de Raad voor de Kinderbescherming van 23 mei 2011 met bijlagen.

4. Nadere informatie van verzoekers van 22 oktober 2011.

5. Standpunt van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 11 januari 2012.

6. Reactie van verzoekers van 14 februari 2012.

7. Informatie van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid, ontvangen op 6 september 2012.

1 De Nationale ombudsman heeft hiervoor in een bezwaarwijzer meer concrete aanwijzingen gegeven; zie www.nationaleombudsman.nl

2 Zie artikel 253g, boek 1, van het Burgerlijk Wetboek

3 Rapport 2012/024, zie www.nationaleombudsman.nl